

XIV

Ó přijde jaro zas na české luhy
s úsměvem, jasem, plno rodné síly,
a zelení a květem nad mohyly
vyklíčí vše, co dnes tam spí sen tuhý.

V prst volnou zaořou zas české pluhy
a z hnědých rolí, které pot náš pily,
my sami budem sklízet, co jsme sili,
a volni volných budeme zas druhy.

Zas přijde jaro a pod krovy letem
k nám navrátí se míru vlaštovice
a večer děd vyprávět bude dětem,
jak hrát si budou v jeho šedých vlasech,
o země české dávných, smutných časech,
jak byly kdys – a nevrátí se více.

JINÉ PÍSNĚ

MÁME SE RÁDI

Máme se rádi, včera i dnes,
po letech, v stáří jako kdys v mládí,
když kvetly fialky, když kvete vřes,
v sněženkách, ve sněhu máme se rádi.

Co jsou nám léta, co jiný ten svět,
co jiné způsoby, vzhled jiných tváří?
„První vlas šedivý?“ – Ach, drahá, to květ,
na nějž tvůj úsměv, tak slunečný, září!

Slunečný zjara, – teď když je sníh,
slunečný věčně, jak jsme tak svoji,
tvé ruky stisknutí, jas v očích tvých
slunečný věčně v života boji.

Na lukách jíní a zamžen je luh,
obilí s lechou požato cele,
první tam brázdu vyoral pluh,
pojď, já ti zulíbám tu na tvém čele!

Fialky odkvetly, kvete už vřes,
dceruška naše už myrtu si vsadí; –
kolik že roků svoji jsme dnes?
nečítej, nečítej, – máme se rádi!

TYS JAKO NEBE SNIVÁ

Své dcerušce

Tys jako nebe snivá,
když nikde není mrak,
tak do světa se dívá
tvůj blankyťový zrak.

Tak důvěrný a čistý
a ještě jako v snách,
jak fialka, než v listy
jí první napad prach.

Jak ptáče z ratolesti
se na svět díváš kol
a neznáš jiné štěstí
než to, že neznáš bol!

UKOLÉBAVKA

Hajej, nynej, duško malá,
co jsem měla, jsem ti dala,
abys usnul syt;
že to málo, ví tvá máti,
ale ona sama spáti
musí s hladem jít.

Drž se jich, těch prsů chudých,
z tvojí matky očí rudých
divný mok tam stek; –
ne, nech být! – tam není mléka,
a ta slza, co tam stéká,
jest jak peluněk.

Usmíváš se, jedináčku?
malý, drobný, chorý ptáčku,
ty znáš také ples?
a tvá matka odhání tě? –
– směj se, směj, vždyťs také dítě
jako jiné kdes!

Tílko máš tak útlé, bílé
a ty oči roztomilé
jak u dětí všech –
jenom líčka máš tak bledá
a mně ani spáti nedá
ten tvůj těžký dech.

Od rána až do večera
těším se, jak matka která,
jen tvůj na úsměv;
od rána až do večera –
a ta dílna je tak šerá,
a ta mzda je krev!

A jak hučí, rvou se stroje,
myslím na tě, děcko moje,
až mne pojme mráz:
že jak tvou to matku drtí,
tebe též až nadosmrťi
bude rvát to zas. –

A jak hřmí a rvou se stroje,
myslím na tě, děcko moje,
do budoucích dob –
myslím, Bůh že bude s náma,
potom zas – co – nevím sama
– že je lepší hrob.

PÍSEŇ O PANU KVĚTOVI

Pan Květ je starý, čacký druh,
to z rytířského rodu,
ježž pasoval sám dobrý Bůh,
když dělil zem i vodu.
A v první den, kdy slunka hled
se usmál nad pažitem,
naň vyjel Květův prapraděd
s démantů plným štítem.

Tak starou, jak je matka Zem,
rod Květův měl k ní lásku
a chodil po ní s úsměvem
a celil každou vrásku.
Ať meč ji vyryl v záští čas,
ať brázdou byla pluhu,
jí Květův oštěp, zlatý klas,
vždy záštitou byl v luhu.

Pan Květ ve vážné myšlence
sám v háje chodí jarem,
a kde dva spatří milence,
dá zlatý klíč jim darem.
A od paláců do chaty,
jak chodit už mu zvykem,
kolébky plní poupaty
a srdce srdečníkem.

To nikdo v světě nespočet,
co na skrání uplet vínků;
kam nemůže pro sníh a led,
dá snivou upomínku.
A na hrobech, kam žádný krok
už nejde v světě celém,
pan Květ, jenž přijde každý rok,
je věrným truchlitelem.

VZPOMÍNKA

Co květů, zpěvu a tuchy
ten jarní vykouzčil dech! –
na jeden lupínek suchý
mne chvílku vzpomínat nech.

Jak dnes ty jabloně kvetly
– ach kolik již tomu je let! –,
a v knihu, jak spolu jsme četli,
spad jeden zrosený květ.

My tenkrát věřili v štěstí
na dlouhý, na věčný čas,
však jaro přestane kvésti,
a jiným přichází jas.

A z tvého jarního kvítí
zbude jen uvadlý list,
a rosou v té knize žití
nelze ti o něm ni číst.

AŽ PŘEJDE DEN

Až přejde den a budu spát,
přijď na můj hrob se podívat,
jen podívat a neplač moc:

 kdo usnul již, spí každý rád,
a svatá je ta tichá noc,
když přejde den.

Měl jsem tě rád, a ty to víš,
jak snadnila jsi dnů mi tíž,
co setřelas mi slzí z řas;

 jen přijď a řekni: „Ty už spíš,
však někde na mne čekáš zas,
vždyť měls mne rád.“

SLZY

Když slzou oko vlahé,
 ó jen ji kanout nech!
kdys budou perly drahé
 z těch hořkých slzí všech.

Když srdce bolest svírá
 a slzou mluví bol,
je všechny anděl sbírá
 na liliový stvol.

A budou doplakány
 a soumrak bude dnem,
a kdys u rajske brány
 je najdeš s úsměvem.

JEDNY OČI

Nad hroby všech upomínek
když se musí rovy klenout,
jsou vždy přece jedny oči,
kterých nelze zapomenout.

A nechť s duší uondanou
ve světě jsme sami stáli,
jsou vždy přece jedny oči,
jež nás věrně milovaly.

I až také v rakev naši
zaduní to těžkou hrudou,
jsou vždy přece jedny oči,
které pro nás plakat budou.

SLYŠ MOŘE

Slyš moře! – jak se bouřně pění
vždy dál a dál a dál!
ba víc to lidské žití není
než nekonečný žal.

V něm štěstí o nic není více
než sen a sen a sen, –
než pták, jenž sražen od vichřice
do rozčeřených pěn.

A že se jednou vlny ztiší?
Ó ne, ó ne, ó ne –,
a když – kdo výkřik ptáka slyší,
než v bouři utone!

Mně o kouzelné zahrádce
se zdál tak divný sen,
to bylo jako v pohádce,
když v soumrak přejde den.

V měsíčním svitu z jabloně
květ po květu se chvěl
a v poroseném záhoně
se černý motýl tměl.

A kol jak stromy šelestí,
pták zlatý zpíval tam.
„To zpívá píseň o štěstí,“
já pravil k sobě sám.

Tu vráz, jak na vše pad by strach,
pták zachvěl se a ztích;
pochmurný stín mu k srdci sáh
a na vše napad sních.

Když květy vadnou na ladech
a vlaštovice odlétá,
ó jen ji klidně letět nech,
nech odkvésti, co odkvetá.

Co želet mládí smavých dnů,
co želet prchlé naděje?
Vždyť život plný jarních snů
zas na jiné se usměje.

A těm nač v pohár míchat žluč,
kdo ještě věří ve štěstí? –
Ó, víc a víc je věřit uč,
a své nech klidně odkvésti!

TICHÁ NOC

Tichá noc se na zem sklání,
zlaté hvězdy v tmavém šatě,
nikde ani zašeptání,
jde tak mlčky, velce, svatě.

Duše má se v krásu její
jako norec v moře topí,
mživou vlnou jen se chvějí
upomínek zlaté stopy.

Tichá noci, hvězdoskvoucí,
ukolébej duši v snění
jak tvá krása nehynoucí,
z něhož není probuzení.

PÍSEŇ SVATEBNÍ

Slyš skřivánka – jak zvučně zpívá,
ó slyš, ó slyš!
to z nebe hlahol zvonků splývá
k nám blíž, k nám blíž!

Svatebních zvonků hlaholení
v ten jas, v ten jas,
jak slunka pruh ve zlato mění
tvůj vlas, tvůj vlas.

Jak stojíš v jeho záři zlaté
– ó stůj, ó stůj! –,
tys květ mi drahý tisíckráté,
dnes můj, dnes můj!

Hle, slunko noci do náruče
jde v sklon, jde v sklon; –
slyš slavíka – tvé srdce tluče
jak on, jak on.

V MÉ DUŠE HLUBINY

V mé duše hlubiny
tvůj zářný pohled pad
jak slunce v lučiny,
když svitne do poupat.

To byl jen zlatý svit,
však jeho kouzlem hned
mé duše každý cit
se rozvil v plný květ.

Teď duše květiný
jest záhon v slunný den
a každý jediný
květ k tobě obrácen.

JÁ V SNÁCH TĚ VIDĚL

Já v snách tě viděl – bylas krásná,
jak růže když se rozvíjí,
a ve vlasech ti hvězda jasná
do sněžných plála lilií.

A zrak tvůj zářný byl a vlhý
a čelo jako padlý sníh,
a na rtech mělas úsměv blahý
a nebes poklid na lících.

To nepřicházel anděl z nebe,
já věděl, žes to byla ty,
a sen když opět vzal mi tebe,
mé ruce byly sepjaty.

HLASEM ZVONKŮ

Hlasem zvonků v duši mou
každé tvoje slůvko padá,
s rozkoší když dětinnou
voláš: Ano, mám tě ráda!

„Ráda, ráda tisickrát,
ještě jednou a pak zase!“ –
Slavík, věř, že v písni rád
klokotal by po tvém hlase.

A těch písni slavičích,
kéž jich nikdy konec není,
jenom když je na rtech tvých
utlumí mé políbení!

KVETOU RŮŽE

Kvetou růže, zpívá pták,
zde je ticho, klidno tak,
omamný je růží dech,
nech mne tady spáti, nech.

Spáti, spáti dlouhý sen,
do večera, celý den,
já už nemám k žití spěch,
nech mne tady spáti, nech.

Budu o těch růžích snít,
ptáče bude hovořit
do snů mých o zašlých dnech,
nech mne tady spáti, nech.

Až ty růže uvadnou,
na víčka mi nepadnou,
na zelený padnou mech,
nech mne tady spáti, nech.

Ó, KDE JEN VIDÍM RŮŽI -

Ó, kde jen vidím růži kvést,
já vzpomínám tě zas! -
my do vlasů je chtěli вплést,
a spálil nám je mráz.

Ty růže, růže života,
kdo neměl by je rád!
Ba, že se rosa mihotá
i na lístku, když zvad.

Nám všechny květy podle cest,
nám všechny spálil mráz.
Ó, kde jen vidím růži kvést,
já vzpomínám tě zas!

TAK SPOLU JSME STÁLI

Tak spolu jsme stáli
v podzimní den,
když padalo listí
a sychral kmen.

Od hor dul vítr,
z úpadu mráz,
na žlutých ladech
se suchopýr třás.

V dál k šerým lesům
táh zástup vran,
přes žitný, krvavý
ozimní lán.

A přes něj západních
červánků zář
krvavě padala
v sněžnou ti tvář.

Tak spolu jsme stáli
v podzimní den,
ty list, jenž padal,
já sirý kmen.

LOĎKA

Kolíbej mne, kolíbej,
moje loďko snívá; –
řeka šplouná, povídá,
v dál jak s námi splývá.

Na břehu se rákosí
šepotavě sklání,
větrík duje, potichu
v dál nás popohání.

Hlava klesá, ruka mdlá
pustila se vesla,
jest, jako by dřimotou
nás ta loďka nesla.

Daleko, ó daleko
radostí i hoře,
kams, v to velké, neznámé,
mlčenlivé moře.

TĚM, KTERÍ TRUHLÍ

Juliu Zeyerovi

Po listu list už z větví spad
a od hor táhne mrazný chlad
a klátí větve sem a tam. –
A tys že zůstal v světě tom
jak opuštěný v poli strom
tak sám a sám?

Co truchlíš? – Nebe není dál,
než když tu jarní větrík vál
a v koruně ti zpíval pták,
a hvězd, co nebem plálo jich,
tys kvetoucích měl na větvích,
ach sněžných tak!

Co truchlíš? O co dál ti zem,
než bude zjara květům všem?
– Tvůj spadlý květ už tich v ni leh –
jdi za ním. – Zdali o dvě stop
má k nebi blíž a dál má v hrob
kdo z lidí všech?

Na hrobech stojíš; – nad tvůj rov
kdos též se schýlí beze slov
– k těm němým ústům, kde je klid –
a také on se utiší
jak ty, až věčnost uslyší
z nich promluvit.

ÚSMĚVY

Úsměvů, úsměvů na tisíc –
tak jaro vždycky se vrátí!
Kdo chtěl by tu o žití přemýšlet,
kdo jeden úsměv mu brátí?

Úsměvů, úsměvů na tisíc
kvete a září a zvoní;
a kdeže je duše tak ubohá,
že úsměv nepad by do ní?

Co květů na stromech, na lukách,
co včel a motýlů v letu,
každý je smavým polibkem,
jenž patří celému světu!

ČESKÉ PÍSNĚ